

Resum executiu de l'informe:

Barcelona 15/04/2020

Obrim l'educació

Mesures de xoc
i reformes
prioritàries
davant la crisi
de la COVID-19

Contingut

Obrim l'educació

Mesures de xoc i reformes prioritàries davant la crisi de la COVID-19.....3

Mesures de xoc, cursos 2019-2020 i 2020-2021:

Resiliència i contenció de la crisi4

Finalitzar el curs 2019-2020 amb suficiència4

1. Mesures per a la vinculació escolar: cap alumne desconectat.....4
2. Mesures per acompanyar les famílies en l'orientació educativa dels fills5
3. Mesures per garantir una avaluació per aprendre i sense repeticions6
4. Mesures per a un orientació efectiva i equitativa7

Enriquir l'estiu d'oportunitats educatives7

5. Mesures per un estiu educador de qualitat i per a tothom: les Escoles d'Estiu7

Retorn a l'escola: per un curs 2020-2021 amb garanties d'equitat..... 10

6. Mesures per facilitar el retorn a l'escola: acollida i retrobament10
7. Mesures d'avaluació inicial i revisió del currículum11
8. Mesures per garantir la gratuïtat de l'educació11
9. Mesures d'intensificació de l'acció prioritària12
10. Mesures contra la desafecció escolar: focus en la lluita contra l'absentisme.....13

Reptes i reformes prioritàries 2020/2021 – 2022/2023:

impuls i equitat en l'educació14

1. Cultura digital en l'ensenyament14
2. Formació docent en la nova ecologia de l'aprenentatge i la personalització.....14
3. Revisar i enfortir la funció tutorial i d'orientació dels centres15
4. Revisió curricular, aprenentatge i avaluació competencial15
5. Una política per als centres d'alta complexitat15
6. Una política de lluita contra la segregació escolar16
7. Polítiques de lluita contra l'abandonament educatiu16
8. Autèntiques polítiques d'acompanyament familiar a l'escolaritat17
9. Polítiques i entorns educatius 360° (i 365 dies), equitatius i de qualitat18
10. Polítiques educatives i pràctiques docents informades en l'evidència.....18

Obrim l'educació.

Mesures de xoc i reformes prioritàries davant la crisi de la COVID-19

La crisi del coronavirus va obligar a tancar les escoles del país el divendres 13 de març. El darrer trimestre d'aquest curs 2019-2020 serà d'ensenyament telemàtic i és probable que infants i joves no tornin a trepitjar les aules fins a l'entrada del curs 2020-2021. Si hi sumem els mesos de vacances d'estiu, són sis mesos sense escola.

Sabem que l'absència prolongada de classes accentua diferents bretxes socials i educatives entre alumnes i famílies. Però la crisi educativa del coronavirus no s'atura aquí. Hem de pensar que parlem d'un període de desvinculació escolar viscut en un context crític per a les famílies, on moltes hauran patit dificultats econòmiques, laborals i de salut; i per a infants i adolescents, on a la pèrdua del ritme d'aprenentatges, molt probablement s'hi afegeixin situacions d'estrès, angoixa o frustració. Més encara, cal esperar que aquest context i situacions crítiques s'arrosseguin un cop superada l'alarma pròpiament sanitària.

Per tot plegat cal actuar i que cal fer-ho des d'una política educativa més valenta i compromesa que mai, que pugui combinar en el seu plantejament una mirada a curt, adreçada a contenir el cop de la crisi, amb una visió a mig i llarg termini, que dissenyi la bastida del que ha de ser la recuperació de l'educació durant els propers anys.

El document que aquí presentem proposa un seguit de mesures d'actuació a dos plans. En un primer bloc, apuntem 10 paquets de "mesures de xoc", dirigides a contenir les conseqüències desigualadores de l'absència de classes i les vacances d'estiu. Són un total de 30 mesures organitzades d'acord amb tres moments i objectius d'aplicació: a) finalització del curs 2019-2020; b) període d'estiu; c) inici i seguiment del curs 2020-2021.

En un segon bloc, plantejem un conjunt de reptes i àmbits de reforma, que expliquen el perquè dels riscos i urgències actual, i que considerem primordial abordar en paral·lel a les mesures de xoc més immediates. Són 10 àmbits de reforma prioritàris (20 mesures), que s'haurien d'entomar amb fermesa ja des del curs 2020-2021 per tal de convertir el proper trienni en un període d'autèntic impuls i l'equitat en l'educació.

El nostre objectiu és aprofitar aquest conjunt de propostes i mesures per encetar un debat públic obert i informat sobre el seu contingut, la seva adequació i condicions de viabilitat. Un debat que es fa ja urgent i que ha de permetre generar compromisos i cimentar les respostes de política educativa que necessitem ara i per al futur.

Mesures de xoc, cursos 2019-2020 i 2020-2021:

Resiliència i contenció de la crisi

Proposem aquí 10 paquets de mesures urgents de contenció, per a les quals no hi cap dilació ni migradesa d'esforços i que reclamen el concurs de l'administració, però també dels agents locals i els mateixos centres educatius. El seu objectiu és permetre finalitzar el curs actual i iniciar el vinent amb garanties d'equitat i oportunitats aprenentatge per a tothom.

Finalitzar el curs 2019-2020 amb suficiència

1. Mesures per a la vinculació escolar: cap alumne desconnectat

m1

Establir acords entre administracions públiques (Departament d'Educació i ajuntaments) i operadores mòbils per a la **compra de paquets de dades** per fer arribar a les famílies sense connectivitat.

m2

Provisió de **wifi gratuït en entorns urbans especialment desafavorits**, mitjançant acords entre ens locals i operadores.

m3

Des del Departament d'Educació, així com des del món editorial, treballar per l'adequació dels continguts educatius al conjunt de dispositius mòbils disponibles.

m4

Distribució gratuïta de dispositius mòbils en llars on no se'n disposi o la dotació sigui marcadament insuficient.

Aquest repartiment hauria de córrer a càrrec del Departament d'Educació i els ens locals, i implicaria disposar d'un registre de dispositius per llar en l'actualització del qual caldria implicar els centres educatius.

m5

Disposar els centres educatius d'un **registre fiable** d'aquells alumnes que menys accedeixen als recursos digitals o que més dificultats mostren en el seguiment de tasques online (alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu digital, **NESED**).

m6

Realitzar des dels centres educatius una **acció tutorial i docent suplementària amb l'alumnat NESED**, que faci ús no només de tots els recursos digitals disponibles, sinó també de la trucada telefònica (a alumnes i famílies) com a mecanisme d'acompanyament.

Aquest contacte específic entre tutors o docents i alumnat NESED hauria d'incloure els següents components:

- **Contrast** de la situació de l'alumne i la seva família: en el pla personal, emocional i motivacional, relacions dins la llar, infraestructura per a l'estudi, etc.
- **Orientació** i suport socioemocional i regulatiu: motivació i guia de cara a mantenir actituds de resiliència i capacitat regulativa, evitant actituds de control o fiscalització.
- **Connexió** de l'alumne amb la resta de professors o figures d'orientació.

Aquesta acció suplementària hauria d'inscriure's dins els plans d'acció tutorial i les estratègies d'atenció a la diversitat i inclusió social dels centres.

2. Mesures per acompanyar les famílies en l'orientació educativa dels fills

m7

Disposar els centres educatius d'un registre fiable de les **famílies socialment més vulnerables** (famílies d'alumnes NESE/NESED, immigrades, perceptores d'ajuts socials, amb situacions d'atur més o menys sobrevingut, monoparentals, etc.).

m8

Realitzar des dels centres educatius **accions específiques de vincle i acompanyament educatiu** amb les famílies més vulnerables a través de figures de referència (tutors o altres figures d'enllaç) i contacte telefònic constant.

Aquest contacte específic entre les figures d'enllaç i les famílies vulnerables hauria d'incloure els següents components:

- **Contrast** de la situació familiar: circumstàncies i relacions dins la llar, actituds i pràctiques quotidianes, estat socioemocional dels membres de la llar, situació econòmica i laboral, etc.
- **Suport** socioemocional i orientació per a l'acompanyament educatiu dels fills: establiment de relacions de confiança, transmissió de seguretat, consells i pautes d'organització quotidiana, proposta d'activitats i joves d'interacció educativa amb fills i filles, etc.
- **Connexió** de la família amb altres figures d'orientació i d'enllaç de dins i fora del centre (AMPA, mediació familiar, serveis socials, etc.).

m9

Des dels serveis socials i educatius dels municipis, establir o reforçar **plans de detecció, seguiment i contacte amb famílies vulnerables**, que incloguin la facilitació del vincle amb l'escola; per exemple, mitjançant el reforç de les figures de mediació familiar.

3. *Mesures per garantir una avaluació per aprendre i sense repeticions*

m10 **Promoció automàtica** de curs (suprimir la mesura de la repetició) a primària com a secundària (obligatòria i postobligatòria).

En el cas del **4t d'ESO**, com a norma general, es facilitarà l'obtenció automàtica del títol. En aquells casos en què el conjunt d'inputs de l'avaluació ordinària (1r i 2n trimestre) i "telemàtica" (3r trimestre) així ho aconsellin, es podrà valorar la superació d'una prova extraordinària de mínims a inicis de setembre per a l'obtenció del títol.

Aquesta proposta hauria d'anar **acompanyada de les següents mesures:**

m11 Per part d'equips docents i tutors, **integrar tots els inputs d'avaluació** recollits durant els dos trimestres i vincular-los a accions de seguiment i avaluació competencial i formadora telemàtica (tercer trimestre).

Tot aquest recull avaluatiu ha de permetre disposar del màxim coneixement sobre la situació personal i progrés educatiu de l'alumne i d'aquesta manera:

- **Orientar millor** el tipus d'atenció i seguiment educatiu que requerirà l'alumne a l'inici del curs 2020-2021.
- Oferir a l'alumne i a la seva família un **feedback globalitzat** sobre el seu progrés, acompanyada de plans o dossiers autènticament personalitzats per a l'estiu, que incloguin orientacions, activitats i jocs educatius amens i significatius.

m12 Elaboració per part del Departament, amb la col·laboració d'experts, d'un **catàleg d'eines telemàtiques d'avaluació per competències**, amb guies i recursos per al feedback formatiu, l'autoavaluació o la coavaluació.

m13 **Mesures curriculars, d'avaluació inicial i d'atenció a la diversitat** el curs 2020-2021 (detallades més avall), principalment:

- Potenciar i estendre l'avaluació inicial que bona part dels centres fan dels seus alumnes durant les primeres setmanes de curs, redefinint el seu model.
- Dur a terme una ràpida revisió i adaptació dels continguts d'aprenentatge de tots els nivells (primària i secundària)
- Incrementar i ajustar els dispositius i mesures "addicionals" (SEP, PIM, aules d'acollida i suport lingüístics, tutors especialitzats...) i "intensives" (SIEI, SIAL, UECs...) en el marc del Decret d'escola inclusiva .
- Reforçar els sistemes de tutorització i orientació dins del centre i en col·laboració amb l'entorn, principalment en els centres més desfavorits.

4. Mesures per a un orientació efectiva i equitativa

m14

Garantir la tasca orientadora (telemàtica i telefònica) que les figures de tutorització, de coordinació pedagògica i d'enllaç dels centres puguin fer amb els alumnes que finalitzin **cursos previs a transicions educatives** rellevants (6è primària, 4t d'ESO, finalització de la secundària postobligatòria).

Aquesta tasca ha de poder recollir el conjunt d'inputs d'avaluació abans esmentats i establir-se en base a un pla d'orientació individual.

m15

Fer un esforç especial perquè la tasca orientadora arribi als alumnes i a les famílies més desafavorides, definint **figures clares de referència** per part dels centres i fent ús de tots els canals de comunicació disponibles.

Enriquir l'estiu d'oportunitats educatives

5. Mesures per un estiu educador de qualitat i per a tothom

m16

Garantir una oferta de programes d'estiu arreu del territori, que s'estengui durant els mesos de juny (final de mes) i juliol, i al llarg de les setmanes prèvies a l'inici del curs 2020-2021.

Aquesta oferta hauria de permetre una **programació d'activitats diària, amb opció de jornada completa** (partida) segons necessitats.

Caldrà adaptar el desplegament dels programes d'estiu a les característiques socials de cada barri o municipi, així com a la xarxa o programes d'atenció socioeducativa existents en cada cas. En alguns contextos, els programes d'estiu implicaran el reforçament de l'oferta dels Casals d'Estiu. En altres circumstàncies, implicaran l'articulació d'una nova estratègia per donar consistència i integralitat a l'oferta educativa d'estiu.

La iniciativa dels programes d'estiu hauria d'impulsar-se en el marc d'acords de coresponsabilitat i cofinançament entre el Departament d'Educació i els ens locals.

m17

Sobretot per a les primeres setmanes d'estiu, caldrà comptar amb diferents escenaris de programació, adaptats a quines puguin ser les **mesures de post-confinament**, bàsicament aquelles que puguin afectar a la possibilitat de treballar en grups més o menys amplis de persones en determinats espais.

Des d'aquest punt de vista, caldrà preveure:

- Priorització d'activitats en **grups reduïts**, que poden ser flexibles i, en qualsevol cas, conformats en base als objectius formatius i de lleure proposats.
- Disposició d'un **ampli nombre de centres, equipaments** i espais on distribuir la realització d'activitats. Això requerirà:
 - a) Obertura de centres educatius de primària i secundària, públics i concertats, durant el període de vacances. Aquesta acció demanarà l'establiment d'acords entre les direccions dels centres, els ajuntaments i les titularitats corresponents.
 - b) Per part dels ajuntaments, cessió d'espais i recursos municipals per a la realització d'activitats (biblioteques, centres cívics, espais esportius o culturals, etc.).

m18

Els programes d'estiu estaran oberts a tota la població en edat escolarització obligatòria, però prioritzaran la **participació dels infants i adolescents de famílies i entorns més vulnerables**, mitjançant:

- **Beques que cobreixin el 100%** del cost de les activitats per a les famílies més desfavorides i ajuts per finançar el transport quan sigui necessari. La percepció d'aquestes beques i ajuts estaria condicionada a la superació d'una prova ràpida de mitjans.

Serveis complementaris. En l'opció de participació a jornada completa, els programes d'estiu oferiran servei d'esmorzar i dinar, que serà gratuït per a les famílies més vulnerables.

Per a la resta de famílies podria valorar-se l'aplicació d'un sistema de tarifació social per al pagament de les activitats i els serveis complementaris.

- **Accions informatives i de vinculació** amb les famílies més vulnerables dutes a terme en el marc dels plans d'orientació dels centres educatius, així com des dels serveis socials municipals.

m19 Els programes d'estiu haurien de combinar **tres tipus d'activitats**, adaptables a les circumstàncies de l'entorn i dels infants i adolescents:

- **Activitats d'acompanyament educatiu.** Per treballar aprenentatges instrumentals, en base a tallers i activitats experiencials i col·laboratives, basades en centres d'interès i utilització de recursos digitals. Tot plegat, amb objectius pedagògics clars, que incloguin competències d'autonomia i regulació.
- **Activitats d'acompanyament socioemocional.** Espais de tutorització individual o en petits grups adreçats a treballar aspectes com la incertesa, la por, la tristesa, la ràbia, les relacions interpersonals amb companys i adults, etc. En aquest cas, serà important establir per a cada participant una **figura d'orientació o mentoria** que actuï com a tutor de referència i enllaç tot al llarg del període de participació.
- **Activitats d'enriquiment cultural i lleure.** De descoberta de l'entorn, esportives, joc lliure i espais de participació de les famílies i referents de la comunitat.

m20 Pel que fa als **professionals implicats**, la programació i realització de les distintes activitats dels programes d'estiu hauria de comptar amb la participació de figures com:

- Educadors socials, psicòlegs, tècnics d'integració social o animadors socioculturals, monitors de lleure o estudiants universitaris.
- Docents voluntaris, als quals se'ls puguin reconèixer mèrits certificables.

m21 Pel que fa a l'**avaluació** dels programes i dels participants:

- **Avaluació dels participants.** Serà necessari preveure un sistema que permeti valorar els aprenentatges i competències assolits al llarg de la participació en els programes i oferir un feedback significatiu als participants i a les seves famílies. Aquesta valoració hauria de contemplar instruments validats d'avaluació per aprendre (qüestionaris, rúbriques, coavaluació...) i, idealment, formar part d'un portafoli personal traspassable als equips de tutors dels centres, per tal que aquests puguin planificar millor el seu retorn a l'escola.
- **Avaluació del programa.** Caldrà dissenyar un pla d'avaluació dels programes, que doni compte de la seva implementació en cada territori i del seu impacte en els aprenentatges i trajectòries dels participants a curt termini i mig termini.

Retorn a l'escola: per un curs 2020-2021 amb garanties d'equitat

6. Mesures per facilitar el retorn a l'escola: acollida i retrobament

m22

Disposar cada centre educatiu d'un **Pla d'acollida post-crisi**, que contempli accions i dispositius adreçats a facilitar el retorn a l'escola d'alumnes, mestres i famílies.

Amb la col·laboració d'experts, el Departament d'Educació hauria de dissenyar quines haurien de ser les línies mestre i els recursos bàsics d'aquests plans (p.ex. reforçament dels EAPs), que haurien de ser després adaptats pels mateixos centres educatius d'acord amb les seves necessitats i el seu entorn.

De forma general, els Plans d'acollida post-crisi haurien de contemplar:

- a) **De cara a l'alumnat** (sobretot durant les primeres setmanes):
 - Un increment dels espais de tutorització, en petits grups i de forma individualitzada (potenciació d'intervencions com el programa Escolta'm).
 - Espais de treball socioemocional i conductual, on s'incloguin activitats com ara modelització, jocs de rol, anàlisi de situacions socials, relaxament i introspecció.
 - En casos de major impacte emocional de la crisi, disposició d'espais de contacte amb professionals especialistes externs als centres.
- b) **De cara al professorat** (sobretot durant les primeres setmanes):
 - Un increment dels espais destinats al contacte i la reflexió compartida entre docents. Aquests espais han de permetre generar seguretat i cohesió d'equip, i fonamentar processos de pràctica reflexiva.
 - Espais de treball socioemocional i de guiatge, amb la col·laboració de professionals especialistes de dins o fora del centre.
- c) **De cara a les famílies** (sobretot durant les primeres setmanes):
 - Amb la participació de les AMPAs, establiment d'espais destinats al contacte i la reflexió compartida entre famílies, amb l'objectiu de generar seguretat i adhesió escolar.
 - Accions de contacte i acollida per part de tutors i tutores, amb l'objectiu d'establir un vincle de confiança amb l'escola i l'escolarització dels fills.
 - Aquestes accions hauran d'intensificar-se en el cas d'aquelles famílies que més ho necessitin.

7. Mesures d'avaluació inicial i revisió del currículum

m23 Potenciar i estendre l'avaluació inicial que bona part dels centres fan dels seus alumnes durant les primeres setmanes de curs, redefinint el seu model.

Aquestes avaluacions haurien de ser autèntiques i comprensives, i incloure components qualitius que permetin valorar l'estat emocional de l'alumne.

Aquest model d'avaluació inicial hauria de ser elaborat per una comissió d'experts i professionals de l'educació, en el marc d'un procés liderat i validat pel Departament d'Educació.

m24 Dur a terme una ràpida revisió dels continguts d'aprenentatge de tots els cursos, des d'un doble criteri:

- Flexibilitzar l'exigència de continguts d'aprenentatge de tots els cursos, revisant les prioritacions d'aprenentatges i buidant de temari allà on calgui.
- Aplicar una lògica competencial i de sabers imprescindibles pensats en clau de cicle o etapa.

Aquesta revisió curricular d'urgència hauria de ser liderada pel Departament d'Educació i hauria de comptar amb la contribució d'una comissió d'experts i professionals de l'educació.

8. Mesures per garantir la gratuïtat de l'educació

m25 De forma general, garantir la gratuïtat de totes les activitats complementàries i materials de treball a l'educació obligatòria, en els centres públics i concertats.

m26 En el cas dels centres de màxima complexitat i de l'alumnat desafavorit, aquesta gratuïtat hauria d'estendre's a:

- Programació d'activitats extraescolars del centre i articulades amb l'entorn, que es podrien cursar en el marc de plans de personalització educativa i aprenentatge distribuït.
- Serveis de menjador i transport, quan sigui necessari.

9. Mesures d'intensificació de l'acció prioritària

m27

Dissenyar per al curs 2020-2021 un autèntic **pla de recursos suplementari per a les escoles de màxima complexitat**, que contempli:

- Un increment significatiu de les dotacions de personal docent, que garanteixi la possibilitat de treball en grups flexibles i reduïts.
- Un increment significatiu de personal no docent (tècnics d'integració social, educadors socials, psicòlegs, mediadors...), que permeti un treball d'acollida i seguiment d'aquells alumnes i famílies que requereixen d'un suport social i emocional més intensiu.
- Adequació de la dotació de recursos digitals al centre i disponibilitat de dispositius mòbils garantida per a tots els alumnes.
- Garantir tots els suports del Decret d'escola inclusiva que el centre, fent ús de la seva autonomia i en relació amb les entitats de l'entorn, consideri necessaris: suports "addicionals" (SEP, PIM, aules d'acollida i suport lingüístics, tutors especialitzats...) i "intensius" (SIEI, SIAL, UECs...).

El Departament d'Educació hauria de dissenyar les línies mestre i els recursos bàsics d'aquests plans d'urgència (dotació de personal, suports d'escola inclusiva, recursos digitals), que haurien de concretar-se d'acord amb les necessitats dels centres. El finançament dels plans aniria principalment a càrrec del Departament, amb contribució dels ens locals en forma de dotació de personal no docent.

m28

Intensificar les accions suplementàries per a l'alumnat desafavorit en el conjunt d'escoles, en el marc de les **mesures addicionals i intensives del Decret d'escola inclusiva**.

m29

Establir acords entre els centres educatius, els ajuntaments i les entitats de l'entorn que facin realitat la implementació de **plans de personalització educativa en barris i per a alumnes desafavorits**.

Es tracta d'articular circuits educatius de qualitat que connectin els aprenentatges dins i fora de l'escola i garantir que aquests arriben a l'alumnat que més ho necessita. Els Plans Educatius d'Entorn poden aportar models d'interès en aquest sentit.

El finançament d'aquests plans aniria principalment a càrrec dels ens locals.

10. Mesures contra la desafecció escolar: focus en la lluita contra l'absentisme

m30 Reforçament i execució dels plans locals de prevenció i lluita contra l'absentisme.

Liderats pels ajuntaments, aquests plans han de contemplar circuits eficients d'identificació i tractament de situacions de risc, en xarxes d'atenció amb la participació dels centres educatius (figures de tutorització orientació), inspecció i els serveis municipals (educació, serveis socials, joventut, promoció econòmica, salut...).

Reptes i reformes prioritàries 2020/2021 – 2022/2023:

impuls i equitat en l'educació

Els desafiaments i tipus d'urgències que ha provocat la crisi de la COVID-19 en l'àmbit de l'educació, així com el tipus de resposta immediata que aquestes reclamen, es vinculen molt directament a reptes i àmbits de reforma més profunds del nostre sistema educatiu.

Parlem de 10 àmbits de reforma prioritàris, que s'haurien d'entomar amb fermesa ja des del curs 2020-2021 per tal de convertir el proper trienni en un període d'autèntic impuls i l'equitat en l'educació.

1. Una política per a la cultura digital en l'ensenyament

m1

Acords entre les Facultats d'Educació i els ICE de les universitats, i el Departament d'Educació per incloure les tecnologies digitals com a contingut bàsic i troncal dels programes reconeguts de **formació inicial** i com a peça clau del **desenvolupament professional** del professorat (formació permanent i acreditacions de mèrits docents).

m2

Per part del Departament, finançament i definició de **criteris sobre les necessitats tecnològiques dels centres**, per evitar desigualtats en l'accés d'escoles i alumnes a aquests recursos.

Això implica col·laborar amb el sector tecnològic perquè respongui a aquestes necessitats, per exemple, en termes d'interoperabilitat i actualitzacions.

2. Formació docent en la nova ecologia de l'aprenentatge i la personalització

m3

Obrir durant el curs 2020-2021 un procés de **debat sobre la formació dels docents** amb la participació de les Facultats d'Educació i els ICE de les universitats catalanes, així com del Departament d'Educació, que culmini amb:

- Una proposta de definició dels nous rols i competències docents en un marc de personalització dels aprenentatges.
- Una proposta d'accions i continguts per qualificar en aquests nous rols i competències en els programes de formació inicial, inducció i formació permanent del professorat.

3. Revisar i enfortir la funció tutorial i d'orientació dels centres

m4

Incrementar les hores assignades a la formació, preparació i implementació d'**accions tutorialis** per part dels mestres tutors, en la seva diversitat d'aplicacions: tutories col·lectives, en grups reduïts, individuals, amb metodologies deliberatives o conductuals, amb el suport d'agents externs, tutories amb famílies, etc.

m5

Entre els diferents agents i administracions implicades en el procés d'orientació (Departament d'Educació, centres educatius, ajuntament i entitats locals), consensuar un **model general que defineixi les atribucions**, dedicacions i competències de les diferents figures d'orientació educativa i professional, de dins i fora del centre.

Partint d'aquest model, **incrementar la dotació de figures d'orientació** en els centres educatius, especialment en els centres de màxima complexitat.

4. Revisió curricular, aprenentatge i avaluació competencial

m6

Obrir durant el curs 2020-2021 un procés de **debat que finalitzi amb una proposta curricular actualitzada** en clau competencial, de "bàsics i imprescindibles" i de personalització.

Aquest procés hauria de ser liderat pel Departament d'Educació i comptar amb comissions d'experts i professionals de l'educació. En aquest debat haurien de tenir un rol clau projectes ja en marxa com les Xarxes de competències bàsiques o les Xarxes per al canvi.

m7

Elaboració per part d'experts d'un **catàleg i un protocol d'ús d'eines d'avaluació** per competències, que inclogui metodologies com: rúbriques d'auto-avaluació i co-avaluació, meta-avaluació, feedback formatiu i avaluació democràtica.

Aquest catàleg hauria de comptar amb el suport i la validació del Departament d'Educació.

5. Una política per als centres d'alta complexitat

m8

Estudi i implementació per part del Departament d'Educació d'un **finançament per fórmula** en l'assignació de recursos humans i materials als centres.

D'aquesta manera, els recursos s'assignen gradualment d'acord amb criteris de necessitat i s'evita l'estigmatització de l'alta complexitat.

m9

Creació de **Zones d'acció prioritària**, com a unitat bàsica en la gestió de l'escolarització i els recursos humans (professorat i especialistes) i en l'articulació de programes i serveis educatius en territoris desfavorits.

La seva gestió correria a càrrec d'un òrgan de coresponsabilitat format per representants dels centres, de les AMPAs, de l'alumnat, de les administracions educatives local i autonòmica i amb representants del territori.

6. Una política de lluita contra la segregació escolar

m10

Per part de l'Administració educativa, garantir la supressió de qualsevol barrera econòmica a la tria de centre.

Això implica assegurar la **gratuïtat de totes les activitats lectives** en tots els centres públics i concertats.

m11

Fer efectius els **criteris de planificació** que han d'avançar cap a l'escolarització equilibrada (bona part dels quals estan contemplats en el Decret d'admissió d'alumnes 2020).

Per exemple: en la definició del supòsits d'alumnat NESE i en l'establiment de quotes mínimes i màximes d'aquests alumnes en centres i zones escolars.

m12

A **nivell local**, establiment i aplicació d'aquelles eines i dispositius que poden contenir els processos de segregació:

Per exemple: unitats de detecció d'alumnes NESE, taules locals de planificació, OMEs, ajustament de reserves d'alumnat NESE, etc.

7. Polítiques de lluita contra l'abandonament educatiu

m13

Estudiar i implementar un sistema de "**beques salari**" per als joves entre 16 i 18 anys de llars desfavorides que es mantinguin en el sistema educatiu, amb l'objectiu de cobrir els costos directes i indirectes de l'escolarització, així com de compensar pel cost d'oportunitats de seguir estudiant.

Aquestes beques haurien de ser cofinançades entre el Departament d'Educació i els ens locals.

m14

Intensificar les accions suplementàries a l'ESO per a l'alumnat desafavorit o en risc d'abandonament en el conjunt d'escoles, en el marc de les mesures addicionals i intensives del Decret d'escola inclusiva, reforçant el paper de les **figures d'orientació i tutorització** i el seu rol de suport personalitzat.

m15

Elaboració o reforçament dels **plans locals de prevenció i lluita contra l'abandonament escolar**.

Liderats pels ajuntaments, aquests plans han de contemplar circuits eficients d'identificació i tractament de situacions de risc, en xarxes d'atenció amb la participació dels centres educatius (figures de tutorització orientació) i els EAPs, els serveis municipals i el teixit productiu del territori.

8. Autèntiques polítiques d'acompanyament familiar a l'escolaritat

m16

Disposar els centres educatius d'un **pla d'accions específiques de vincle i acompanyament educatiu amb les famílies més vulnerables** a través de figures de referència (tutors o altres figures d'enllaç) i contacte telefònic constant.

m17

Des dels serveis socials i educatius dels municipis, establir o reforçar plans de detecció, seguiment i contacte amb famílies vulnerables, que inclogui la facilitació del vincle amb l'escola; per exemple, a mitjançant el **reforç de les figures municipals de mediació familiar**.

m18

Per part del Departament d'Educació i amb cofinançament dels ajuntaments, obrir una línia de **subvenció especial per a AMPAs de centres situats en entorns vulnerables** que treballin des d'una lògica inclusiva.

9. Polítiques i entorns educatius 360° equitatius i de qualitat

m19

Establir acords locals, entre ajuntaments, centres educatius i entitats de l'entorn que facin realitat una oferta estable de **plans de personalització educativa** en barris i municipis, garantint la qualitat de les activitats incloses en aquests plans i el sentit de la seva integració.

Es tracta d'articular **circuits educatius de qualitat i acreditables** que connectin els aprenentatges dins i fora de l'escola. Els Plans Educatius d'Entorn poden aportar models d'interès en aquest sentit.

Els plans haurien d'incloure tots aquells mecanismes que incentivessin la participació d'infants i adolescents procedents de famílies i entorns amb menys recursos, principalment:

- **Beques i ajuts** que cobreixin el conjunt de costos directes i indirectes de la participació (finançament local).
- **Acció informativa focalitzada** des dels serveis municipals i les figures d'orientació dels centres educatius.

10. Polítiques educatives i pràctiques docents informades en l'evidència

m20

Elaborar un **Llibre blanc sobre l'ús de la recerca i l'evidència científica en el procés de pesa de decisions de política educativa**.

Aquest document hauria de permetre establir un model de **polítiques educatives informades en l'evidència**, identificant procediments, actors implicats i elements de condicionalitat i transparència, i alhora, generar les **condicions que permetin la seva avaluació** a curt i mig termini.

La seva elaboració correria a càrrec d'una comissió amb representació de les administracions implicades, experts i professionals de l'educació, i hauria de comptar amb el recolzament final de la comunitat educativa i de recerca del país.

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència **Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (by)**, llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat els continguts propis d'aquesta publicació, fins i tot amb una finalitat comercial, i només us demanem que en reconegueu l'autoria de la creació original.

Primera edició: abril 2020 / © Fundació Jaume Bofill, 2020

Continguts: Miquel Àngel Alegre

Disseny: Anything Design

